

23 אוקטובר 23

לכבוד

יהלי רוטנברג, החשכ"ל במשרד האוצר

שלומי הייזלר, מנכ"ל משרד האוצר

הנדון: פיצויים למשק ודאגה להמשך תפקודו – חרבות הברזל

נכבדי,

בשם הבעלים, היו"רים, המנכ"לים וסמנכ"לי הכספים של החברות המובילות במשק, להלן ריכוז הנקודות שעלו בשיחנו, במטרה לטפח, לעודד ולפצות את המשק במסגרת המלחמה.

תהליך הכנת ניירות העמדה על ידנו, משתף את הדרג המקצועי הבכיר ביותר בחברות בישראל. התהליך פתוח ורב משתתפים ובמהלכו נסקר הנושא שבנדון, מתקיים דיון עומק בו מועלות נקודות מרכזיות לנייר העמדה, והוא נשלח להערות ותגובות כלל החברים לגיבושו של הנייר הסופי המוצג בפניכם. כך שנייר העמדה שבפניכם הוא המצרף המקצועי של כלל המשק על ענפיו השונים.

נשמח לעמוד לרשותכם לכל עניין ולתאם פגישה נוספת ולדון בנושאים בהרחבה.

בברכת בטחון וחוסן,

נגה קינן
יו"ר פורום ראשי החברות, פורום CFO

מיכל קורן
עו"ד (חשבונאית), מנכ"ל עמותת ה-CFOs לקשרי ממשל ומשק

רותם קאופמן
מנהלת פורום ראשי החברות

טיפוח, עידוד ופיצוי המשק – חרבות הברזל

להלן ריכוז הנקודות שעלו בשיחנו, במטרה לטפח, לעודד ולפצות את המשק במסגרת המלחמה, ולקראת היום שאחריה:

1. היקף הסיוע

מתווה הסיוע לחברות מצומצם מאוד. התקרה של ה-100/400 לקבלת המענק היא נמוכה מידי, וגם התקרה של סך המענק של 0.9 מיליון ש"ח היא נמוכה מידי.

אסור להחריג את החברות הגדולות עם מחזור של מעל 400 מיליון. אם הם יוחרגו, זו תהיה בכייה לדורות על כלכלת ישראל. תקלה אדירה. הם המעסיקים הכי גדולים.

2. תוכנית חל"ת במתווה של המשך הקשר עם מקומות העבודה

חשוב שהמדינה לא תוותר מראש על שמירה על מקומות העבודה של העובדים, כי מה שצפוי הוא שהרבה אנשים יוצאו לחל"ת ו/או יפוטרו. אגב, זה כבר קורה (בתעשיות מסוימות כמו מסחר וקמעונאות – קורה מיידית) וביתר התעשיות – מכינים תוכניות ורשימות עובדים וממתינים לחקיקה של הסיוע כדי לקבל החלטות).

זה הרסני לקופת המדינה. (א) הדבר יעלה לקופת המדינה פי כמה מהמענקים; (ב) שיעור האבטלה זה המרכיב האחרון שהיה נדרש על מנת ליצור משבר כלכלי שיהיה קשה מאוד לצאת ממנו.

יועיל יותר למשק לתת למעסיקים מענקים על כך שלא יוותרו על עובדים, לאורך זמן. קל וחומר שאנחנו צופים אירוע בטחוני ארוך טווח.

לכן, אנו מציעים:

א. גיבוש **תכנית העסקה גמישה** שתשמר את הכלכלה ותשמור על רציפות תעסוקתית רבה ככל האפשר (בניגוד לחל"ת הקורונה שהזיק קשות למשק)

ב. עקרונות

א. עלויות התכנית יכוסו 70% ע"י המדינה, 15% ע"י המעסיקים ו-15% ע"י העובדים

ב. התכנית תבוצע בפורמט תשלום מילואים (דרך המעסיקים לעובדים ולא ישירות מהמדינה לאזרחים) + חל"ת גמיש + חל"ת חלקי וללא צורך באישור העובד

ג. בתכנית **לא יהיו תנאי הזכאות לעניין תקופת האכשרה** (עבודה של 12 חודשים מתוך 18 חודשים אחרונים) יש במשק עובדים רבים, בסקטורים רבים, שחזרו בהדרגה לאחר הקורונה ואינם עומדים בתנאי זה.

ד. גמישות – גם לפחות מ-30 יום, חלק מהמחסום לשחרר את העובדים הוא מינימום 30 ימי החל"ת כשלא ברור מתי נחזור לפעילות ונזדקק לעובדים.

ה. בתכנית יכללו גם חברות שמחזור עסקיהן ירד בפחות מ-25%, כדי לשמור על יציבות משקית מקסימלית

ו. התכנית תכלול מענקי שימור עובדים

ג. חלקי התכנית

א. חלק העובדים – פגיעה של 15% בשכר בגין היעדרות במלחמה

ב. 15% על חשבון המעסיק – בפורמט תשלום על ימי מילואים, כך שהמעסיקים מפוצים ע"י המדינה והם משלמים לעובדיהם.

ג. המדינה תפצה על היתר – 70%

ד. כדי להקל ולזרז פתרונות דיור למפונים מהצפון ומהדרום:

א. החשת פעילות רשם הקבלנים

ב. החשת ביצוע טופס 4 לדירות מוכנות

ג. ביטול מס רכישה למשקיעים בדירות והארכת חוק עידוד השקעות הון להשכרה ארוכת טווח לדיור (גם בלי קשר למצב, שני החוקים - מס רכישה וחוק עידוד השקעות הון להשכרה - סותרים זה את זה. הראשון מונע השקעה לצורך השכרה, והשני מעודד זאת. מס רכישה - חוק שפוגע במשק ופוגע בעיקר בשוכרי הדירות. מעלה את יוקר המחיה ואת מחירי הדיור בהיבטי שכר דירה (להבדיל ממחירי הדירות), ובטווח הארוך מוריד את היצע הדירות, ובכך מעלה עוד הרבה יותר את מחירי הדיור).

4. לשיקום חבל תקומה

א. העדפת רכש ממפעלים מהדרום

ב. חוק העדפת תוצרת הארץ ובמיוחד על מפעלים בחבל התקומה תחייב גם את קבלני המשנה

ג. תיקון חוק עידוד השקעות הון לחבל התקומה כך שיהיה אזור מועדף במיוחד

ד. תמיכה וסיוע בחזרה לעבודה –

- מגורי עובדים

- הגברת כמות העובדים הזרים (עם התמחות ספציפית)

- מסלולי פיצוי "אדומים" (לאו דווקא על בסיס מחזוריים)

ה. הוראת שעה שתאפשר לכל ישובי חבל התקומה להיות מוכרים כעמותות לכאורה, לצורך הגברת התרומות – לאפשר להם להשתמש בסעיף 46 הגם שאינם עמותה, ולקבל יותר תרומות מהארץ וגם מחו"ל

ו. הוראת שעה - מסלול פטור ממכס/מע"מ על תרומות פיזיות (נניח שולחים גנרטור למשפחה או לעוסק פטור – שאינו יכול להזדכות על המע"מ). מעבר להכרה בהוצאה כתרומה מוצע להסדיר שהחברה תוכל להכיר במע"מ תשומות.

5. הוספת החברות ממשלתיות לפיצוי והביטוח בגין נזקי מלחמה וטרור

6. האצת אישורים למפעלים חיוניים לכל היצואנים – כדי לחזק את היצוא הישראלי ואת כלל המשק

7. מימון ותמרוץ סטארט אפים - נבקשך למנות איש קשר ייעודי לקבוצת מיקוד שתוקם ע"י החברות והממשלה: כדי למנוע פגיעה אנושה בחברות סטארט-אפ שחלקן היו בתהליך גיוס הון, שנגדע עקב המלחמה - יש לגבש פתרון מידי להארכת ה-Run way של החברות כגון השקעות של המדינה בחברות (SAFE) העברת כספים לקרנות להשקעה בסטארט-אפים, העברת כספים לבנקים למימון חברות (לקרנות אשראי בסיכון גבוה), הלואות בערבות מדינה לסטארט אפים שנפלים מהקריטריונים הרגילים של מחזור בהיקפים משמעותיים (קריטריון לדוגמא – הלואה של 50% מהגיוס האחרון, ל-5 שנים, עם אפשרות לפרעון מוקדם ללא קנס כשייפתחו שוב גיוסי ההון). נפרט עוד בפגישה רלוונטית.

8. שימור המתווה של פיצוי בגין שכר עבודה להורים מתחת לגיל 14 (וצרכים מיוחדים עד גיל 21) בדומה לסבבים שהיו בעבר.

9. ביחס להוראה לגופי הממשלה לשלם לספקים בתשלום מיידי (0 ימי תשלום):

א. יש לכלול באוכלוסיה המחוייבת גם את:

- משרד הביטחון (באינדיקציות שלנו נראה שלא היה שם שינוי במוסר התשלומים (הירוד), ודווקא היקף הפעילות איתו עולה בשבועות האחרונים, גם ממניעים ציוניים).
- הרשויות המקומיות
- החברות הממשלתיות

ב. יש להוסיף הוראה המחייבת את כל הנ"ל לשרשר את 0 ימי תשלום גם לספקי וקבלני המשנה שלהם

ג. יש להוסיף הוראה הקובעת מועד לאישור החשבונית תוך X ימים מקבלתה (כרגע מה שקורה בפועל הוא שפשוט לא מאשרים את החשבונית ואז גם לא צריך לשלמה במידי)

10. פטור לעסקים שנסגרו/נפגעו מכלל חיובי הרשויות מקומיות כגון ארנונה, שילוט וכו' (בהתאם לשיעור ירידה במחזור או כל מדד אחר).

11. משק החשמל – ערבות מדינה

א. פטור מבלו על סולר – בהוראת שר האנרגיה לא מופעל מאגר "תמר". בשלב זה משק החשמל מצליח להפעיל את תחנות הכח בגז ממאגר "לוויתן". היה ותינתן הוראה להשבית את "לוויתן", תעבורנה תחנות הכח הדו-דלקיות לייצר בסולר, דבר שיגדיל משמעותית את עלויות הייצור. ללא מתן פטור מבלו על סולר, תוספת העלות ל"נגה" מוערכת בכ-500 מלש"ח לחודש, ולחח"י במיליארדי ₪. מתן הפטור יצמצם את תוספת העלות ל"נגה" לכ-150 מליון ₪ לחודש.

ב. "נגה" נדרשת להעמיד מפני הסיכונים במשק החשמל כריות בטחון בהיקף של כמיליארד ₪. ההון העצמי שלה עומד על כ-250 מליון ₪ בלבד. עקב תעריף חשמל גרעוני בשנת 2023, אשר צפוי להימשך אף בשנת 2024, צפויה החברה לגרעון בפועל של מאות מיליוני ₪. היה ויתרחש האמור בסעיף 1 לעיל, תידרש החברה למסגרות אשראי של למעלה מ-2 מיליארד ₪. **נדרשת ערבות מדינה לצורך שמירה על יחסי מינוף סבירים.**

ג. בנוסף, מתקיימים דיונים בנושא רכישת מלאי סולר נוסף לשעת חירום, ישירות ע"י "נגה", זאת עקב סירוב חברת החשמל לאור הגרעון הפיננסי שלה. האחריות על מלאי החירום אמורה לעבור על פי הרשיון ל"נגה", אך התנאים לכך טרם הבשילו והנושא נמצא עדיין באחריות חחי. היה ויוחלט כי "נגה" תבצע את הרכישה, **נדרשת ערבות מדינה, עקב מינוף גבוה של החברה.**

12. סקטור הנדל"ן

א. העמדת קרן בערבות מדינה למימון מול המערכת הבנקאית וגופים מוסדיים, כדי לאפשר לחברות הבניה "גשר תזרימי" עד שהחברות יוכלו לחזור לתזרים פנימי שוטף רגיל מהפרויקטים. דהיינו לתת לכל חברה אפשרות להתממן בגרייס של קרן וריבית בגובה 4 חודשי פעילות (היקף הכנסות) * 10% - המייצג את הרווחיות "שחסרה" בתקופה זו להניע את הגלגלים. אם לדוגמא עסק מגלגל בחודש 60 מ ₪, אזי תנתן ערבות בסך $60 * 4 * 10\% = 24$ מלש"ח.

- ב. יש לבטל את תקרת המחזור של 400 מלש"ח. חברות נדל"ן ובניה מוכרות מוצר יקר (דירה) ולכן מחזור הפעילות גדול מאוד יחסית לענפי המשק, ומאידיך שולי הרווח לא גבוהים. בנוסף הסקטור עתיר כח אדם באתרי הבניה והמטה. לכן, יש להחריגם לצורך מבחני הפיצוי והתמיכות.
- ג. נשמח לקיים קבוצות מיקוד למעקב שוטף לסטור הנדל"ן.
13. יש להתייחס לסוגיית תשלומים קבועים לגופי מדינה, מלקוחות הנמצאים בפעילות מופחתת עד אפסית (שכ"ד, זיכיון, דמי שימוש וכיוצ"ב שחברות משלמות למדינה).
14. תופסק הפגיעה בהתקשרויות הסקטור העסקי עם חברות ממשלתיות, עיריות וכלל הגופים המפוקחים – הגופים הממשלתיים יקיימו מו"מ עם ספקי שירותים לגבי דחיות פרויקטים, התאמות לכמויות כח האדם ולהיקף השירותים באתרים.
15. תכנית ייעודית לעסקים בינוניים וקטנים, דוגמת מודל הלוואות PPP שהופעל בקורונה בארה"ב כחלק מה-CARES ACT (Coronavirus Aid, Relief and Economic Security)
- מטרת ההלוואה - תמריץ לשמור על מצבת כוח האדם ולמנוע הקטנה בהיקפי משרה בצורה של הלוואות בריבית נמוכה אשר יימחלו ככל ויעשה שימוש בכספים לצורך תשלומים ספציפיים כפי שיתואר להלן.
- זכאות - עסקים ומלכ"רים (כולל קבלנים עצמאים) שיש להם פחות מ- 500 עובדים וכן עצמאים.
- סכום ההלוואה המקסימלי - פי 2.5 ממוצע עלויות השכר החודשיות לשנת 2019 (ועד 10 מיליוני דולר). יש לציין כי בחישוב עלות השכר הממוצעת, לא יילקחו בחשבון עלויות שכר העולות על סך של 100,000 דולר בשנה לכל עובד. כמו כן, בחישוב יספר שכר של עובדים שנמצאים ועובדים בארה"ב.
- תנאי ההלוואה: • תקופה של שנתיים, • ריבית שנתית של 1%, • אין צורך בערבויות ובטחונות, • אין קנס פירעון מוקדם, • ניתן לדחות את מועד תחילה הפירעון בחצי שנה
- מחילה: על מנת שתהיה מחילה על הקרן, יש להראות כי ב-8 שבועות לאחר קבלת ההלוואה, הכסף שימש ל:
1. תשלום משכורות, 2. תשלום ריביות בגין משכנתאות, 3. שכירות, 4. שירותים ציבוריים (utilities)
- על מנת שקרן ההלוואה תימחק במלואה, יש להראות כי לפחות 75% מכספיה הופנו לתשלום משכורות ו-25% לתשלומים אחרים. וכן כי לא יהיה שינוי במצבת כוח האדם. סכום המחילה ירד ככל ויש ירידה במספר העובדים או שתשלומי השכר קטנו.

כתמיד, נשמח להיפגש שנית על מנת להוסיף ולפרט ככל שיידרש.

בברכת בטחון וחוסן,

נגה קינן
יו"ר פורום ראשי החברות, פורום CFO

מיכל קורן
עו"ד (חשבונאית), מנכ"ל עמותת ה-CFOs לקשרי ממשל ומשק

